

Pasūtītājam ir jābūt gatavam gaidīt rezultātu, kaut tas ir ļoti grūti.

Mēs maināmies, tiesa, lēni, tāpēc ir svarīgi runāt par pozitīvajiem piemēriem, kas parāda, ka vajag arī riskēt. Citādi stāvēsim uz vietas. Bet stāvēšana uz vietas faktiski ir gājiens atpakaļ...

M. C.: – Tas ir normāli, ka zinātnisko pētījumu pasūtītājs nāk no biznesa jomas. Patlaban arī Latvijā notiek pētījumi par dažādu savvaļas ārstniecības augu audzēšanu komerciolūkiem, par tiem ir liela interese no farmācijas nozares puses. Ir pierādījies, ka ar to, ko var pārdot gramus, nereti var nopelnīt vairāk nekā ar to, ko pārdod tonnās. Diemžēl kopumā Latviju nevar saukt par inovāciju valsti. Jā, pērkam jaunākās tehnoloģijas, ie-

viešam robotus, bet tās nav mūsu radītās inovācijas.

– Vai ir kādi pasūtījumi arī no valsts puses? Piemēram, saistībā ar Zaļo kursu un citām ES stratēģijām?

S. Z.: – Domāju, tikai paši lauksaimnieki var pateikt, kas tieši viņiem vajadzīgs. Arī zinātnieki izvēlas tēmas, taču, pirms ar tām iet uz ministriju, mēs dodamies uz lauksaimnieku organizācijām noskaidrot, vai konkrētas tēmas izpēte viņiem ir saistoša un vai viņi būtu gatavi to lobēt. Bez lobēšanas nekas nnotiek. Ministrija uzreiz apstiprina tikai tās tēmas, kas var kalpot kā pamatojums kādam Eiropas dokumentam. Citas tēmas nemaz nevar iesniegt, ja nav lobija, kas par tām iestājas.

Turklāt, lai paceltu fundamentālas tēmas, piemēram, par augsnes apstrādes tehnoloģijām, nepieciešami arī atbilstoši speciālisti, kuri uz lidzenas vietas nerodas. Viņi nereti ir jāizaudzina, jāapmāca vai jāpiesaista konsultanti, lai varētu izveidot darba grupu. Un te mums jārunā par ilgtermiņa ieguldījumiem, kas nepieciešami gan zinātnē, gan izglītībā,

gan kooperācijā. Jā, latvietis varbūt savā mājā izdzīvos, bet attīstība sākas brīdī, kad saprotam, ka par to jādomā lielos periodos uz priekšu.

Šajā ziņā apskaužu igauņu kolēģus, jo viņiem dažkārt izdodas tikt pie pētījumu programmām ar termiņu 10–12 gadu.

– Vai pārtikas produktu ražošanā esam pašpietiekami?

M. C.: – Viena lieta ir saražotais daudzums, bet otra – cik daudz no saražotā paliek uz vietas. Diemžēl jāsecina, ka vietējā ražouma pārtikas mums pietrūkst diezgan garam posmam. Mēs daudz vedam iekšā dārzeņus, augļus, gaļas, jo paši daudz ko vedam ārā. Un tā pārtika, ko ievadam, ir salīdzinoši lēta. Ļoti daudz poļu produkcijas importējam.

G. NORKĀRKLIS: – SABIEDRĪBA, KAS REDZ, KA LAUKSAIMNIECĪBA TIEK GANA DĀSNI FINANSĒTA, VAR UZDOT JAUTĀJUMU – KĀDS MUMS NO TĀ LABUMS? KĀPĒC LAUK- SAIMNIEKIEM JĀMAKSĀ VALSTS SUBSĪDIJAS, JA VIE- TĒJAIS PATĒRĒTĀJS PRETĪ SAŅEM TIKAI LĒTO POĻU VAI IGAUŅU PIENU UN LIE- TUVIEŠU DĀRZEŅUS?

Maira Dzelzkalēja-Burmistre: – Bet vai tad tas ir slikti, ka mūsu zemnieki var citur pārdot dārgāk, bet šeit varam patērētājam piedāvāt lētāku pārtiku? Lētāka jau nenozīmē – sliktāka. Vienkārši citur pārtiku var saražot lētāk, jo ir augstāka produktivitāte un efektivitāte.

M. C.: – Tā ir. Piemēram, lai piegādātu produkciju *Lidl* veikalu tīklam, saimniecībām jābūt *GLOBALG.A.P.* sertifikātam, kas nozīmē, ka tās strādā pēc visaugstākajiem pasaules standartiem atbilstoši labākajai lauksaimniecības praksei. Un šīs saimniecības ir ārkārtīgi jaudīgas un efektīvas un var savu produkciju pārdot daudz lētāk. Latvijā ir veca, nolietojusies industrija ar milzīgu darbaspēku, tā nevar būt efektīva. Piena kombināts ar 200 darbiniekiem, kas turklāt nestrādā ar pilnu jaudu, ir tirgū nekonkurētspējīgs. Un šo problēmu nevar atrisināt, tikai investējot uzņēmuma modernizācijā. Pierādījies, ka trūkst arī speciālistu ar atbilstošām zināšanām, kas spētu uzbūvēt modernu, efektīvu strādājošu rūpnīcu.

Uzskatu, ka mūsu ārējās darbošanās spēks meklējams kooperācijā, bet iekšējais – pārtikas pieejamības nodrošināšanā.

M. Dz.-B.: – Atceros dažādas diskusijas, kurās tika runāts par Latvijas lauksaimniecības attīstības mērķiem, vizijām. Sapratām, ka Latvija ir maza valsts, kas nekad nevarēs konkurēt ar lēto importa produkciju. Tas nozīmē, ka mums jāražo dārgāki vai ekskluzīvāki produkti, ar lielāku pievienoto vērtību. Un, ja paskatāmies uz to, ko patlaban darām, redzam, ka šajā virzienā arī ejam. Mēs vedam ārā dzīvus lopus, vaislas materiālu, labo cūkgaļu eksportējam utt. Kāpēc? Tāpēc ka mūsu patērētāja vidējā pirktspēja joprojām ir zema. Jā, iespējams, veikalos pērkam zemākas kvalitātes produkciju nekā tā, ko paši saražojam, bet šī nav mūsu lauksaimniecības problēma. Mēs spējam saražot augstākās kvalitātes produkciju, taču savā tirgū zemās pirktspējas dēļ to nevaram pārdot. Mums nereti pārmet, ka lielos daudzumos izvedam graudus. Bet izvedam tāpēc, ka par mūsu kvalitātes graudiem pasaule ir gatava maksāt. Tādējādi varam secināt, ka izvirzītos lauksaimniecības attīstības mērķus faktiski esam sasnieguši – spējam saražot augstas kvalitātes pārtikas produkciju, ko veiksmīgi varam pārdot eksporta tirgos.

Gustavs Norkārklis: – Pamatproduktu – piena, graudu – grupās mēs nodrošinām vietējā patēriņa vajadzības, taču prakse rāda, ka pārsvarā veikalos diemžēl neizvēlas vietējo produktu. Iespējams, ne tikai cenas dēļ, bet arī tāpēc, ka neražojam daudzveidīgu pārtiku. Paskatījos statistiku – Latvijā, piemēram, burkānus izaudzē tikai 400 ha platībā, bet patēriņš ir daudz lielāks. Diemžēl Latvijā nekad nav bijis izvirzīts mērķis pilnībā nodrošināt vietējo patēriņu, tostarp ar dārzeņiem, kartupeļiem, cūkgaļu, vistas gaļu. Bet mēs to varam. Redzam, ka aizvien vairāk palielinās graudaugu, rapšu platības un aizvien mazāk paliek platību, kur var izaudzēt daudzveidīgākas kultūras. Eiropas Komisija (EK) taču visu laiku mudina uz daudzveidīgas pārtikas ražošanu, bet mēs faktiski no tā tikai attālināmies. Politīki arī nekad to nav izvirzījuši kā prioritāti. Uzturam mītu, ka Latvijā vietējās pārtikas pietiek un viss ir kārtībā, bet realitātē tā nav. Jebkurā veikalā atradīsim, piemēram, sešas importa ābolu šķirnes un labākajā gadījumā vienu mūsējo. Arī dārzeņu stendā faktiski visu gadu pārsvarā nopērkami importa dārzeņi. Kāda tad ir mūsu valsts politika?

M. Dz.-B.: – Ko te var palīdzēt valsts politika? Piemēram, lietuvieši ir specializējušies burkānu audzēšanā, un mēs tiešām lielākoties ēdam lietuviešu burkānus. Bet vai tas ir slikti? Mēs savu pienu arī pārstrādājam Lietuvas un Igaunijas rūpnīcās, un tas atnāk pie mums